

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст.144.
2. Бейцун І. Проблема цивільно-правової відповідальності у відносинах між основною та дочірньою юридичними особами. // Підприємство, господарство і право. – 2006. – № 1. – С. 26-30.
3. Винник О. Правовое положение хозяйственных организаций: пути усовершенствования законодательства // Підприємництво, господарство і право. – 1997. — № 1. – С.11.
4. Хахуліна Ю. Афілійованість у господарських правовідносинах: виникнення та наслідки // Правничий часопис Донецького університету. – 2003. — № 2. — С. 30–31.

Науковий керівник - Лукач І.В., к. юрид. н., асис. КНУ ім. ТарасаШевченка

ЩОДО ДЕЯКИХ АСПЕКТІВ ОСКАРЖЕННЯ УХВАЛИ ГОСПОДАРЬСЬКОГО СУДУ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ

*Іванюта Наталія,
асистент кафедри господарського,
цивільного та трудового права
Маріупольського державного гуманітарного університету*

Відповідно до статей 66 та 67 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України), господарський суд має право вжити заходів до забезпечення позову. Забезпечення позову допускається в будь-якій стадії провадження у справі, якщо нежиття таких заходів може утруднити чи унеможливити виконання рішення господарського суду. Про забезпечення позову вноситься ухвала. Ухвалу про забезпечення позову можна оскаржити [2].

Порядок оскарження ухвал місцевого господарського суду встановлений статтями 106 та 111¹³ ГПК України. Відповідно до ст. 106 ГПК України ухвали місцевого господарського суду можуть бути оскаржені в апеляційному порядку у випадках, передбачених цим Кодексом та Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», а відповідно зі ст.111¹³-ухвали місцевого або апеляційного господарського суду можуть бути оскаржені у касаційному порядку у випадках, передбачених цим Кодексом та Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» .

Оскаржену в апеляційному порядку ухвалу можна надалі оскаржити в касаційному порядку. Таким чином, законодавством передбачено дворівневу систему відновлення законності у разі судової помилки.

Треба зазначити, що якщо метою оскарження такої ухвали є відновлення законності, а не затягування розгляду справи, то її варто оскаржувати одразу ж у касаційному порядку, тобто безпосередньо до Вишого господарського суду України (ВГСУ). Таку схему оскарження можна аргументувати тим, що апеляційне оскарження через об'єктивні та суб'єктивні причини може призвести до відновлення законності через значно більший проміжок часу, ніж касаційне.

Тому, не згодні із постановою апеляційної інстанції за наслідками розгляду скарги на ухвалу місцевого господарського суду будь-який учасник процесу

може оскаржити цю постанову в касаційному порядку. Відповідно до статті 109 ГПК України, касаційну скаргу (подання) подають (вносять) до Вищого господарського суду України через місцевий чи апеляційний господарський суд, який прийняв оскаржуване рішення чи постанову. Місцевий або апеляційний господарський суд, який прийняв оскаржуване рішення або постанову, зобов'язаний надіслати скаргу (подання) разом зі справою до Вищого господарського суду України у п'ятиденний строк з дня її надходження [3].

В процесі оскарження ухвали про забезпечення позову проблемним стає питання уплати державного мита. Якщо учасником такого процесу буде первісний скажник, то йому доведеться вирішувати при цьому не вирішену досі проблему: на відміну від скарг на ухвали місцевих господарських судів, зі скарг на постанови апеляційних судів справляється державне мито (пункт 2 статті 2 Декрету Кабінету Міністрів України «Про державне мито»). Проте чіткої відповіді на питання який розмір його слід сплатити у цьому випадку не має, оскільки предметом касаційного оскарження є не вимоги, що їх розглядає суд першої інстанції (підпункт «г» пункту 2 статті 3 Декрету), а вимога скасувати постанову за наслідком розгляду питання законності ухвали місцевого господарського суду, а також саму спірну ухвалу, за оскарження якої, своєю чергою, державне мито не стягують [4, с.26].

Треба зазначити, що існують процесуальні відмінності апеляційного та касаційного розгляду справи про забезпечення позову.

Так, апеляційна інстанція під час розгляду справи керується загальними нормами ГПК України щодо порядку розгляду справ, тим часом як касаційна інстанція розширено застосовує припис статті 111⁵ ГПК України. Так, відповідно до ст.111⁵ ГПК України у касаційній інстанції скарга (подання) розглядається за правилами розгляду справи у суді першої інстанції за винятком процесуальних дій, пов'язаних із встановленням обставин справи та їх доказуванням.

Касаційна інстанція використовує процесуальні права суду першої інстанції виключно для перевірки юридичної оцінки обставин справи та повноти їх встановлення у рішеннях або постанові господарського суду.

Треба звернути увагу на ст.77 ГПК України, яка допускає відкладення розгляду справи у разі нез'явлення з будь-яких причин у судове засідання представників сторін, інших учасників судового процесу. На відміну від цієї норми, нез'явлення у судові засідання представників сторін, інших учасників судового процесу, за існуючою практикою не є перешкодою розгляду справи касаційною інстанцією, хоча, згідно з приписом згаданої статті 111⁵ ГПК України, відкладення розгляду справи саме по собі не є процесуальною дією, пов'язаною зі встановленням обставин справи та їх доказуванням. Такими процесуальними діями є, зокрема, витребування та дослідження доказів, огляд їх у місці їх знаходження, призначення і проведення судової експертизи тощо.

Відповідно, розглядає скаргу касаційна інстанція, як правило, за одне засідання (за винятком виключних випадків, наприклад у разі заявлення відводу судді чи складу суддів відповідної колегії). Натомість апеляційна інстанція може неодноразово відкласти розгляд справи з різних причин, що зумовить затягування у вирішенні питання.

Таким чином, вирішення спору щодо законності ухвали про забезпечення позову все одно ставитиме ВГСУ, а отже, апеляційний перегляд такої ухвали є зайвим витратчанням часу та коштів. Тому механізм оскарження ухвал господарських судів, існуючий у ГПК України, спонукає учасників господарських процесів у відповідних випадках безпосередньо звертатися до ВГСУ, а не до апеляційних судів.

Відповідно до статті 86 ГПК України, якщо господарський спір не

вирішується по суті (відкладення розгляду справи, зупинення, припинення провадження у справі, залишення позову без розгляду тощо), господарський суд виносить ухвалу. Таким чином, розгляд скарги на відповідну ухвалу теж не вирішує спір по суті, а тому недоречним є закладений у ГПК механізм, відповідно до якого апеляційна або касаційна інстанція за результатами розгляду скарги на ухвалу господарського суду виносить постанову, а не ухвалу (ст. 105; ст. 111¹¹ ГПК України). Логічно було б закріпити в ГПК України норму, за якою б постанови господарських судів виносилися б лише за результатами оскарження судових рішень, тобто розглянутих по суті спорів, а за результатами розгляду скарг на ухвали, відповідно, приймалися б ухвали.

Роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 23.08.94 р. №02-5/611 «Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову» (далі Роз'яснення) висвітлює підстави оскарження ухвали господарського суду про забезпечення позову.

Зокрема, відповідно до пункту 3 Роз'яснень, умовою застосування заходів для забезпечення позову є достатньо обгрунтоване припущення, що майно (в тому числі грошові суми, цінні папери тощо), яке є у відповідача на момент пред'явлення позову до нього, може зникнути, зменшитися за кількістю або погіршитися за якістю на момент виконання рішення [1]. Тобто, не може вважатися законною ухвала про забезпечення позову, мотивувальна частина якої не містить достатніх обгрунтувань ймовірності зникнення, зменшення за кількістю або погіршення за якістю майна відповідача.

Крім того, відповідно до п.б.1. цього Роз'яснення, у позовному провадженні при накладанні арешту на грошові суми відповідача слід обмежувати піддані арешту кошти розміром суми позову та можливих судових витрат. Накладення господарським судом арешту на рахунки боржника чинним законодавством не передбачене.

Що ж до строків оскарження ухвали господарського суду про забезпечення позову, то апеляційну скаргу на неї подають протягом 10-денного строку з дня прийняття ухвали місцевим господарським судом (статті 93 та 106 ГПК України), а касаційну - протягом одного місяця з дня набрання ухвалою місцевого господарського суду чи постановою апеляційного господарського суду законної сили (110 та 111¹³ ГПК України). Оскільки днем набрання чинності ухвалою господарського суду є дата її винесення то від цієї дати й треба відраховувати строк її касаційного оскарження.

Оскільки строк оскарження ухвали господарського суду є процесуальним, то за наявності поважної причини його пропуску, він може бути відновлений господарським судом.

Література:

1. Роз'яснення Вищого арбітражного суду України «Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову» від 23.08.94 р. №02-5/611;
2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року № 1798-ХІІ;
3. Хозяйственный процессуальный кодекс Украины: Научно – практический комментарий / Под редакцией Е.И.Харитоновой. –Х. «Одиссей», 2007.- 464с.;
4. І.Єсіпов Мистецтво оскарження //Дебет-Кредит № 15 від 12.04.2004р.;
5. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21 січня 1993 року № 7-93.